

Palvelukuvaus

Sosiaalinen luototus

[Raportin tekijätiedot]

Sisällys

Palvelukuvaus.....	1
1 Sosiaalinen luototus	2
1.1 Sosiaaliseen luototukseen olennaisesti vaikuttavat lait ja säännöt.....	2
1.2 Sosiaalisen luototuksen tarkoitus.....	2
1.3 Sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet	3
1.4 Luoton myöntämisen esteet	3
2 Sosiaalisen luoton hakeminen	4
2.1 Takaisinmaksukyvyyn arviointi	5
2.2 Maksuvaralaskelma.....	5
2.3 Päätöksenteko	6
2.4 Luoton myöntäminen	6
3 Sopimus sosiaalisesta luototuksesta	6
4 Taloudellinen neuvonta ja ohjaus.....	6
5 Sosiaalisen luototuksen takaisinmaksu	7
5.1 Eräänntyneiden maksuerien perintä.....	7
5.2 Vapaakuukaudet.....	8
5.3 Maksuvapautukset	9
6 Sosiaalisen luototuksen suhde toimeentulotukeen	9
7 Asiakkaan oikeusturva	10
8 Sosiaalisen luoton mittarit	11
9 Palvelun yhdyspinnat muihin palveluihin/toimijoihin.....	11
Liitteet.....	12
Lähteet.....	13

1 Sosiaalinen luototus

Sosiaalinen luototus on sosiaalihuoltoon kuuluvaa lainanantoa, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsestä suoriutumista.

Sosiaalinen luototus on hyvinvointialueen vastuulla oleva sosiaalipalvelu. *Sosiaalihuoltolain* (1301/2014) 14 §:ssä todetaan, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös sosiaalisen luoton myöntämisestä hyvinvointialueen asukkailla sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään. Hyvinvointialueella sosiaalista luototusta järjestettäessä ja toimeenpantaessa sovellettaisiin siten yleislakina sosiaalihuoltolakia, jota sosiaalisesta luototuksesta annettu laki täydentää erityislakina.

Hyvinvointialue voi myöntää sosiaalisen luoton henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa muulla tavoin, mutta jolla kuitenkin on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta.

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää perustelluista syistä esimerkiksi

- talouden tasapainottamiseen
- velkakierteen katkaisemiseen
- kodin hankintoihin
- työllistymisen tai kuntoutumisen tueksi
- asumisen turvaamiseen
- kriisitilanteiden ratkaisemiseksi.

Sosiaalisesta luotosta voidaan periä kohtuullinen vuotuinen korko, joka kuitenkin voi olla enintään *korkolain* (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

1.1 Sosiaaliseen luototukseen olennaisesti vaikuttavat lait ja säännöt

Sosiaalisesta luototuksesta säädetään laissa.

- Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000

Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä tulee selvittää hakijan oikeus saada toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea.

- Laki toimeentulotuesta 1412/1997

1.2 Sosiaalisen luototuksen tarkoitus

Sosiaalisen luototuksen tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää ihmisen itsenäistä suoriutumista.

1.3 Sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet

Sosiaalinen luotto on tarkoitettu pienituloisille ja vähävaraisille Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille, joilla ei esimerkiksi puuttuvien vakuuksien tai maksuhäiriömerkinnän vuoksi ole mahdollisuutta saada muuta kohtuuhintaista luottoa. Henkilöllä tulee olla Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta. (8.7.2022/590)

Mikäli sosiaalisen luoton hakijalla ei ole riittävästi tuloja ja/tai varallisuutta välttämättömien menojen kuten terveydenhoitomenojen, kodin hankintojen, takuuvuokran, muuttokustannuksien tai vuokratien maksamiseen, eikä hän ole oikeutettu toimeentulotukeen, hän voi hakea tähän tarkoitukseen sosiaalista luottoa.

Sosialista luottoa voidaan myöntää myös pienehköjen velkojen, osamaksujen ja rästiintyneiden laskujen maksamiseen. Sosialista luottoa voi myös hakea työllistymisen mahdollistaviin hankintoihin ja esimerkiksi kodinperustamisen lainaksi tarvittaviin välttämättömiin hankintoihin tai muihin menoihin, jotka auttavat hakijaa selviytymään itsenäisesti.

Luottoa voidaan myöntää myös sakkoihin ja rikosperusteisiin korvauksiin, jos luotto edistää hakijan kuntoutumista ja liittyy osana hakijan kanssa sovittuun palvelu-, hoito- tai kuntoutussuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan.

Sosiaalisen luoton myöntäminen perustuu hakijan kokonaistilanteen arvioon ja hakijan maksukykyyn.

Sosialista luottoa voidaan myöntää 200–10 000 euroa. Luoton takaisinmaksuaika luottoa myönnettäessä voi olla enintään viisi vuotta. Maksuvapaakuukaudet pidentävät luoton takaisinmaksuaikaa.

1.4 Luoton myöntämisen esteet

Sosialista luottoa myönnetään henkilölle, jolla on muuta tuloa kuin perustoimeentulotuki, paitsi jos perustoimeentulotuen tarve johtuu ulosotosta.

Sosiaalisen luoton myöntämisperusteita säätelee sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 4 §. Sosiaalisen luoton myöntämisen yleinen este on maksuvaran puuttuminen, mutta tämän ohella esteenä voi olla esimerkiksi se, että

- maksuvaran suuruus antaa hakijalle mahdollisuuden saada kohtuuehtoinen luotto normaaleilta luottomarkkinoilta tai hakija voi kohtuullisessa ajassa säästää tarvitsemansa luoton määrän
- on perusteltua syytä olettaa, että maksuvarastaan huolimatta hakija ei tulisi suoriutumaan luoton takaisinmaksusta. Syytä voi olla esimerkiksi
 - luottoa myönnettäisiin velkojen järjestelytarkoitukseen ja hakijalle jäisi sosiaalisen luoton myöntämisestä huolimatta järjestelemättömiä velkoja tai luottoja
 - velkakierre ja ylivelkaantuminen on päässyt pitkittymään ja vaikeutumaan niin, että hakijalle voisi olla tilanteessa tarkoituksenmukaisempaa selvittää mahdollisuus saada esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelyä
 - yksityishenkilön velkajärjestelyssä oleva hakija velkaantuisi lisää ilman velkojen suostumusta.

2 Sosiaalisen luoton hakeminen

Luottoa haetaan sosiaalisen luoton hakemuslomakkeella. Ennen lomakkeen täyttämistä asiakkaan tulee olla yhteydessä taloussosiaalityön tiimiin. Puhelun tai tapaamisen yhteydessä kartoitetaan hakijan mahdollisuutta sosiaalisen luottoon ja kirjataan sosiaalisen luototuksen tarpeen arviointi. Hakijalle annetaan kirjallisesti tiedot sosiaalisen luototuksen myöntämisen perusteista.

Ennen luoton hakemista voidaan aloittaa taloudellisen tilanteen ja hallinnan arviointi, ohjaus ja neuvonta. Tämä voi kestää korkeintaan kuusi kuukautta. Tällöin asiakasta voidaan tavata säännöllisesti. Tapaamisilla työntekijä kartoittaa miten luotto parantaa asiakkaan tilannetta ja tukee itsenäistä selviytymistä. Lisäksi selvitetään asiakkaan talouden hallintaa, kulutuskäyttämistä ja maksukykyä. Asiakkaalle voidaan tarjota ohjausta taloudenhallintaan ja laskujen maksuun.

Jos todetaan, että asiakas hyötyisi sosiaalisesta luotosta, ohjataan asiakas täyttämään hakemus sosiaalisesta luototuksesta. Hakemuksen liitteeksi asiakkaan tulee toimittaa seuraavat liitteet:

- ulosottolistaus
- viimeisin verotuspäätös
- maksuhäiriötiedustelu
- tiliotteet kolmelta edeltävältä kuukaudelta
- palkkalaskelmat kolmelta edeltävältä kuukaudelta
- selvitys kaikista asumismenoista
- selvitys osamaksuista
- selvitys kulutusluotoista ja lainoista
- selvitys voimassa olevista vakuutuksista
- selvitys ajoneuvoon liittyvistä menoista
- selvitys muista menoista.

Hyvinvointialue voi tarvittaessa auttaa näiden liitteiden hankkimisessa. Samalla työntekijä tilaa tarvittaessa velkatiedustelun eli tilaa velkojen saldotilaukset ja laatii alustavan maksuvaralaskelman. Asiakas antaa kirjallisen suostumuksen tietojen pyytämiseen sekä neuvotteluun velkojen kanssa velkojen järjestelystä hakemusprosessin ajaksi.

Sosiaalisen luototuksen asiakkuus alkaa asiakkaan hakiessa sosiaalista luottoa tai kun asiakkaan asiaa aletaan sosiaalisen luototuksen myöntämiseksi käsitellä taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen antamiseksi.

Kaikki sosiaalisen luototuksen hakijat eivät tarvitse laajaa palvelutarpeen arviointia. Osa saattaa olla vain taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen tarpeessa.

Sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaisesti asiakkuuden ajaksi voidaan nimetä omatyöntekijä. Omatyöntekijän tulee lähtökohtaisesti olla sosiaalihuollon ammattihenkilö, erityistä tukea tarvitsevalle henkilölle omatyöntekijä on sosiaalityöntekijä. Omatyöntekijänä voi olla myös terveydenhuollon ammattihenkilö, jos se on asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua.

2.1 Takaisinmaksukyvyyn arviointi

Hakijan tuloina otetaan huomioon kaikki hakijan käytössä olevat tulot. Hakijan varoja arvioitaessa merkitystä on erityisesti sillä, voiko henkilön omaisuuttaan realisoimalla kohtuudella odottaa vastaavan siitä menosta, johon sosiaalista luototusta haetaan. Kiinteän varallisuuden realisoimisen realistisuuden osalta on arvioitava omaisuuden nettoarvoa sekä varallisuuden tarpeellisuutta jokapäiväisen elämän tai asiakkaan omatoimisen selviytymisen kannalta. Esimerkiksi auton realisoimista olisi kohtuutonta edellyttää seudulla, jossa auton käyttö on välttämättömää jokapäiväisen asioinnin takia. Sen sijaan sosiaaliselle luototukselle ei ole tosiasiallisesti laissa tarkoitettua tarvetta henkilöllä, jolla on runsaasti säästöjä, osakkeita tai muuta helpposti realisoitavaa omaisuutta.

Hakijan ansaintamahdollisuuksia arvioitaessa tarkastellaan hänen ikäänsä, työkykyään, elatusvelvollisuuttaan ja muita olosuhteita, jotka vaikuttavat hakijan tuloihin. Vaikka sosiaalinen luototus myönnetään yhdelle henkilölle, elatuksen varassa olevat perheenjäsenet voidaan ottaa huomioon, koska takaisinmaksukyvyyn arvioinnissa myös elatuksen varassa olevilla perheenjäsenillä voi olla tosiasiallisesti merkitystä.

Hakijan tosiasiallisina menoina on perusteltua ottaa huomioon toimeentulotukilain kanssa yhdenmukaisesti hänen välttämättömät menonsa, kuten asumis-, ravinto-, terveydenhuolto- ja vaatemenot, lasten päivähoitomenot, henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

Lisäksi toimeentulotukilaista poiketen sosiaalisessa luototuksessa otetaan huomioon lainoista, veloista ja ulosotosta aiheutuvat menot täysimääräisinä sekä henkilön ja perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot. Välttämättömiin menoihin jäävää osuutta tuloista tulisi arvioida yhdessä asiakkaan kanssa ottaen huomioon sosiaalisen luototuksen vaikutus, erityisesti silloin, jos sosiaalisella luotolla saneerataan muita velkoja.

Hakijan tulee toimittaa selvitys kaikista veloistaan. Velkoja koskevasta selvityksestä tulisi käydä ilmi kunkin velan velkoja, velan peruste sekä velkamäärä. Velkaantuneen hakijan tilannetta arvioitaessa velkatilanteen perusteellinen selvittäminen auttaa löytämään hänen kannaltaan edullisimman ja tarkoituksenmukaisimman järjestelyn. Hakija tulisi ohjata niissä tilanteissa, joissa hakijalle ei synny maksuvaraa eikä sosiaalista luottoa voida hänelle myöntää, hakemaan sovitteluratkaisua velkojien kanssa tai yksityishenkilön velkajärjestelyä. Yhteistyötä talous- ja velkaneuvonnan kanssa on hyvä tehdä tiiviisti asiakasohjauksen sujumiseksi.

2.2 Maksuvaralaskelma

Asiakkaalle tehdään maksuvaralaskelma kuukautta kohden. Maksuvaralaskelmaan kirjataan hakijan perheen todelliset nettotulot ja kaikki menot. Maksuvaralaskelmassa voidaan käyttää joko velkajärjestelyn normeja tai alle kahden vuoden lainan pääoman takaisinmaksussa perustoimeentulotuen normeja, mikäli se on asiakkaalle edullisempaa.

2.3 Päätöksenteko

Myönteinen päätös luoton myöntämisestä edellyttää, että luotonsaaja pystyy maksamaan luoton takaisin. Päätös sosiaalisesta luototuksesta perustuu hakemukseen, palvelutarpeen arviointiin ja hakijan takaisinmaksukykyyn. Sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä valmistelee päätöksen. Päätöksen sosiaalisesta luototuksesta tekee sosiaalityöntekijä.

Hakijalla on mahdollisuus hakea muutosta päätöksen 30 päivän aikana siitä, kun hän on saanut päätöksen tietoonsa. Muutoksenhakuohje toimitetaan hakijalle päätöksen liitteenä.

Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä on luotonsaajalle annettava tiedot hyvinvointialueen määrittelemistä sosiaalisen luoton myöntämisen perusteista kirjallisena. Luoton myöntäjää edustavan viranhaltijan on varmistuttava siitä, että luoton hakija on ymmärtänyt luoton saamiselle asetettavat ehdot ja sen myöntämisestä seuraavat velvoitteet.

2.4 Luoton myöntäminen

Luottoa myönnetään vain yksittäiselle henkilölle. Myönnettävä luotto maksetaan suoraan velkojille, mikäli luottoa myönnetään velkoihin. Hankintojen osalta luototus maksetaan luototuksen saajan tilille tai laskuttajalle.

3 Sopimus sosiaalisesta luototuksesta

Ennen varsinaisen luottosopimuksen allekirjoittamista luoton saajan kanssa käydään läpi luoton yleiset ehdot. Luotonsaajan tulee kirjallisesti hyväksyä luoton ehdot.

Tämän jälkeen tehdään sopimus sosiaalisesta luototuksesta. Sopimuksessa sosiaalisesta luotosta on määritelty sosiaalisen luoton määrä, korkoprosentti, laina-aika, maksun erääntymisajankohta, pankkiyhteydet, jonne luotonsaaja maksaa lyhennyksen ja koron sekä luoton takaisinmaksuerien suuruus. Sopimuksen allekirjoittaa sekä hyvinvointialueen edustaja sekä luoton saaja.

4 Taloudellinen neuvonta ja ohjaus

Luotonhakijalle ja luotonsaajalle järjestetään taloudellista neuvontaa ja ohjausta sosiaalisen luoton myöntämisen yhteydessä ja takaisinmaksuajan kuluessa. Lisäksi luotonhakijalle ja luotonsaajalle on ilman aiheetonta viivytystä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti sosiaalisen luoton myöntäjää edustavan viranhaltijan kanssa hänen sitä pyytäessä. Sosiaalisen luoto-

tuksen hakijalle kerrotaan oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun ja tarvittaessa neuvotaan luotonhakijaa tämän oikeuden käyttämisessä. Taloudellista neuvontaa ja ohjausta annetaan taloussosiaalityöstä. Luoton saajalle annetaan yhteystiedot asiakkuuden alkaessa.

5 Sosiaalisen luotonuksen takaisinmaksu

Taloussosiaalityön tiimi tekee laskutusmääräyksen ja lähettää laskutusmääräyksen ja kopion luottosopimuksesta hyvinvointialueen talousosastolle (talous@itauusimaa.fi). Talousosasto laatii laskun tämän laskutusmääräyksen mukaan.

Hyvinvointialueen talousosasto lähettää luotonsaajalle kuukausittain laskun. Luotonsaaja voi halutessaan tehdä suoramaksusopimuksen pankin kanssa.

Sopimuksessa määritellyt takaisinmaksuehdot voidaan muuttaa sopimusaikana esimerkiksi silloin, jos luotonsaajan taloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta, hänestä riippumattomasta seikasta johtuen. Sopimuksessa määritellyjen takaisinmaksuehtojen muuttamisesta sovitaan aina kirjallisesti sopijapuolten kanssa. Muutoksista tulee ilmoittaa myös talousosastolle.

Luotonsaajalla on oikeus maksaa luotto takaisin ennen sen erääntymistä ilman lisäkustannuksia. Tällöin hän on yhteydessä taloussosiaalityöhön asiasta. Taloussosiaalityö antaa ohjeet luoton takaisinmaksamiseksi.

Luotosta peritään *korkolain* 633/1982 12 §:n mukainen viitekorko ilman asiakaskohtaista marginaalia. Sosiaalisesta luotosta ei peritä muita kuluja.

Mikäli luotonsaaja ei ole maksanut maksua maksukehotuksesta huolimatta, ollaan häneen taloussosiaalityöstä yhteydessä ja selvitetään tilannetta.

5.1 Erääntyneiden maksuerien perintä

5.1.1 Maksun viivästyminen

Luotto erääntyy hyvinvointialueen vaatiessa sitä kirjallisesti maksettavaksi, mikäli luotonsaaja laiminlyö pääoman, koron tai viivästyskoron maksamisen eräpäivänä, jos

1. maksu on viivästynyt vähintään kuukauden ja on edelleen suorittamatta ja
2. viivästynyt määrä on vähintään kymmenen prosenttia luotosta tai, jos siihen sisältyy useampi kuin yksi maksuerä, vähintään viisi prosenttia luoton alkuperäisestä määrästä taikka käsittää luotonantajan koko jäännössaattavan.

Hyvinvointialueella ei kuitenkaan ole oikeutta saattaa voimaan edellä tarkoitettua seuraamusta, jos maksun viivästyminen johtuu luotonsaajan sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta hänestä riippumattomasta seikasta, paitsi milloin tämä viivästyksen kesto

ja muut olosuhteet huomioon ottaen olisi hyvinvointialueelle luotonantajana ilmeisen kohtuutonta. Erääntyminen saa tulla voimaan aikaisintaan neljän viikon tai, jos luotonsaajalle on aiemmin huomautettu viivästyksestä tai muusta sopimusrikkomuksesta, aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun erääntymistä koskeva ilmoitus on jätetty tai lähetetty luotonsaajalle. Jos luotonsaaja tämän ajan kuluessa maksaa viivästyneen määrän, erääntyminen raukeaa.

5.1.2 Muu sopimusrikkomus kuin maksuviivästys

Luotto erääntyy hyvinvointialueen vaatiessa sitä kirjallisesti maksettavaksi, jos

1. luotonsaaja on antanut hyvinvointialueelle harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat voineet vaikuttaa luoton myöntämiseen tai sen ehtoihin
2. luotonsaaja käyttää lainavaroja muuhun tarkoitukseen kuin siihen, mihin luotto on myönnetty
3. luotonsaaja kuolee tai asetetaan konkurssiin.

Luoton eräännyttämisen edellytyksenä on, että luotonsaajan sopimusrikkomus on olennainen.

Erääntyminen saa tulla voimaan aikaisintaan neljän viikon, tai jos luotonsaajalle on aiemmin huomautettu sopimusrikkomuksesta, aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun erääntymistä koskeva ilmoitus on jätetty tai lähetetty luotonsaajalle. Jos luotonsaaja tämän ajan kuluessa oikaisee sopimusrikkomuksen, erääntyminen raukeaa.

5.1.3 Hyvinvointialueen oikeus vedota erääntymisperusteeseen

Vaikka hyvinvointialue ei ole vaatinut velkaa maksettavaksi heti 5.1.2. -kohdassa mainitusta perusteesta tiedon saatuaan, hyvinvointialue ei ole luopunut oikeudesta vedota kyseiseen erääntymisperusteeseen. Hyvinvointialueen on ilmoitettava velalliselle kuuden kuukauden kuluessa erääntymisperusteesta tiedon saatuaan, että hyvinvointialue ei ole luopunut oikeudestaan vedota kyseiseen perusteeseen.

Luoton takaisinperinnästä noudatetaan saatavien perinnästä annettua lakia (513/1999). Luotonsaajan on korvattava hyvinvointialueelle kustannukset ja palkkiot, jotka aiheuttavat velan ja sen korkojen perimisestä.

5.2 Vapaakuukaudet

Luoton takaisinmaksu voidaan keskeyttää määräajaksi (vapaakuukausi) luotonsaajan hakemuksesta takaisinmaksukyvyyn tilapäisesti heikennyttyä erityistä syystä, jos vapaakuukauden myöntämisen arvioidaan pitkällä aikavälillä edistävän luotonsaajan maksukyvyyn säilyttämistä ja itsenäistä suoriutumista. Vapaakuukausi tarkoittaa käytännössä sitä, että sosiaalisen luoton takaisinmaksu keskeytetään määräajaksi ja luoton maksuaika pitenee luoton maksamisesta vapaaksi myönnettyä kuukautta vastaavalla ajalla eteenpäin. Vapaakuukautta haetaan vapaa-muotoisella kirjallisella hakemuksella.

Vapaakuukaudesta annetaan valituskelppoinen päätös.

Taloussosiaalityö ilmoittaa talousosastolle muutoksista.

5.3 Maksuvapautukset

Maksuvapautuksen osalta luoton saajan tulee jättää vapaamuotoinen kirjallinen hakemus. Luoton saajalle varataan aika kuulemiselle.

Maksuvapautus sosiaalisen luoton sekä sille kertyneiden korkojen maksamisesta voidaan myöntää luoton saajan hakemuksesta osittain tai kokonaan sen mukaisesti, mitä lain 8 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Maksuvapautus voidaan myöntää osittaisena, jos luoton saajan taloudellinen tilanne on heikentynyt luoton saajan tai hänen elatusensa varassa olevan perheenjäsenensä pitkään jatkuneen työttömyyden, sairauden tai muun vastaavan luoton saajasta riippumattoman syyn vuoksi siten, että lainan perimistä kokonaan olisi pidettävä kohtuuttomana. Maksuvapautus voidaan myöntää kokonaan, jos luoton saajan maksukyky on pysyvästi heikentynyt työkyvyn pysyvän alentumisen vuoksi ja perintää on lainansaajan taloudellinen tilanne ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Lisäksi edellytetään, että

- 1) perintää ei luoton saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai
- 2) perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Maksuvapautuksesta annetaan valituskelpoinen kirjallinen päätös.

Ennen maksuvapautuksen myöntämistä tulee aina harkita luoton saajan takaisinmaksukykyä edistämään pyrkiviä ensisijaisia keinoja. Näitä ovat esimerkiksi taloudellinen neuvonta ja ohjaus, erilaiset luoton maksujärjestelyt, kuten luottoehtojen muuttaminen tai luoton uudelleen järjestely sekä 7 a §:n mukaiset vapaakuukaudet.

Maksuvapautusta ei myönnetä, mikäli luoton saaja on käyttänyt luottoa sopimuksen vastaisesti muuhun käyttötarkoitukseen tai antanut vääriä ja harhaanjohtavia tietoja luoton myöntämiseen vaikuttaneista seikoista.

Taloussosiaalityö ilmoittaa talousosastolle maksuvapautuksesta.

6 Sosiaalisen luoton suhde toimeentulotukeen

Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä tulee selvittää hakijan oikeus toimeentulotukeen. Henkilön oikeutta saada toimeentulotukea ei voi rajata tai tuen määrää alentaa sen vuoksi, että hänellä olisi mahdollisuus saada sosiaalinen luotto. Toimeentulotuen saaminen ei ole kategorisesti sosiaalisen luoton myöntämisen este. Vastaavasti sosiaalisen luoton saajalle voidaan myöntää samanaikaisesti ehkäisevää toimeentulotukea.

7 Asiakkaan oikeusturva

Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä *sosiaalihuoltolaissa* (1301/2014) säädetään.

Sosiaalihuoltolaissa sosiaalinen luototus on 14 §:n 2 momentissa määritelty osaksi sosiaalihuoltoa. Hyvinvointialueen sosiaalihuollon osana sosiaalinen luototus katsotaan sosiaalihuollon palveluksi, johon liittyy etuuksia silloin, kun muussa laissa viitataan sosiaalihuoltoon.

Sosiaalista luottoa koskevaan viranhaltijan tekemään päätökseen tyytymätön luotonhakija voi vaatia oikaisua hyvinvointialueelta sosiaalihuoltolain 50 §:n mukaisesti. Säännöksen mukaan oikaisua saa hyvinvointialueelta vaatia noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään. *Hallintolain* 7 a luvussa säädetään oikaisuvaatimusmenettelystä. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista (49 c §).

Tähän hyvinvointialueen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea *sosiaalihuoltolain* 51 §:n mukaan muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitus voidaan antaa valitusaikana myös hyvinvointialueelle, jonka on toimitettava se oman lausuntonsa ohella hallintotuomioistuimelle. Valitus on tehtävä hallintotuomioistuimeen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista. Lisäksi *sosiaalihuoltolain* 53 §:n mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusluvasta on voimassa, mitä siitä on säädetty *hallintolainkäyttölaissa*.

Sosiaalisesta luotosta laadittuun sopimukseen liittyvät erimielisyydet ovat *sosiaalihuoltolain* 51 §:n mukaisesti hallinto-oikeuden ratkaistavia, sillä hyvinvointialueen viranomaisen päätös sosiaalisen luoton myöntämisestä perustaa julkisoikeudellisen oikeus suhteen. Sosiaalisesta luototuksesta annetussa laissa ei ole säädetty luoton takaisinperinnästä viranomaisen päätöksellä. Hallituksen esityksessä (HE 142/2002 vp), jolla *laki sosiaalisesta luototuksesta* alun perin säädettiin, sosiaalista luottoa koskevaa sopimusta pidettiin yksityisoikeudellisena sopimuksena. Hallituksen esityksestä annetussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 43/2002 vp) on kuitenkin todettu, että luoton myöntäminen perustaa julkisoikeudellisen oikeussuhteen. Tämän takia sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnön (StVM 36/2002 vp) mukaan sosiaalista luottoa koskevaa sopimusta koskevat riidat käsitellään hallintoriita-asiaina hallinto-oikeudessa. Hallintoriita-asiasta (20 §) ja menettelystä hallintoriita-asiassa säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 23 §:n mukaan sosiaalisen luototuksen asiakkaalla on oikeus tehdä myös muistutus kohtelusta sosiaalihuollon toimintayksikön vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Muistutukseen on vastattava kohtuullisessa ajassa sen tekemisestä. Asiakkaan tulee aina saada selkeä ja asiallinen vastaus muistutukseensa. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota vastauksen ymmärrettävyyteen asiakkaan kannalta. Vastauksesta tulisi käydä myös ilmi, mihin toimenpiteisiin muistutuksen takia on mahdollisesti ryhdytty tai miten asia muutoin on tarkoitus hoitaa.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 24 §:n mukaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on nimetty sosiaaliasiamies. Sosiaaliasiamiehen keskeisenä tehtävänä on edistää asiakkaan oikeusturvaa. Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on tiedottaa asiakkaan oikeuksista asiakkaille, sosiaalihuollon henkilöstölle ja mahdollisille muille tahoille. Tiedotus-tehtävään kuuluu myös se, miten asiakas voi tehdä muistutuksia, hakea muutosta, kannella,

vaatia kurinpitomenettelyä tai vaatia syyte nostettavaksi sekä millä menettelyllä asiakas voi hakea vahingonkorvausta Sosiaaliammattilaiselle kuuluva asiakkaan oikeuksien turvaaminen ja tiedottaminen koskee myös sosiaalista luototusta.

8 Sosiaalisen luoton mittarit

Talouden seuranta

Hakemusten määrä

Päätökset

9 Palvelun yhdyspinnat muihin palveluihin/toimijoihin

Taloussosasto

HPK palvelut Oy

Sosiaali- ja perhepalvelut

Liitteet

Tiedot sosiaalisen luoton myöntämisen perusteista

Sosiaalisen luoton hakemus

Sosiaalisen luoton lainan ehdot

Sopimus sosiaalisesta luotosta

Valtakirja velkojen selvittämiseksi

Lähteet

[Sosiaalinen luototus - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](#)